

Lausunto

12.11.2020

MV/2/03.00.01/2020 1 (2)

Eduskunnan hallintovaliokunta
Aurorankatu 6
00102 EDUSKUNTA

Viite HE 172/2020 vp

Asia **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tullilain muuttamisesta**

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Museovirastoa nimeämään asiantuntijansa etäkuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tullilain muuttamisesta (HE 172/2020 vp).

Museovirasto nimeää kuultavaksi asiantuntijaksi lakimies Juha Maaperän.

Lakiesitys koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisestä ja tuonnista annetun asetuksen ((EU) 2019/880) kansallista toimeenpanoa. Unionin maahantuontiasetus kieltää sellaisten kulttuuriesineiden tullialueelle siirtämisen, jotka ovat vastoin sen maan lakeja ja asetuksia, jossa ne luotiin tai josta ne löydettiin, poistettu kyseisen maan alueelta. Kyse on siis käytännössä laittomasti alkuperämaastaan vietyjen kulttuuriesineiden siirtämisestä Unionin tullialueelle. Kieltoa tuoda laittomasti alkuperämaastaan vietyjä esineitä astuu voimaan 28.12.2020. Tuontiasetuksessa edellytetään, että jäsenvaltiot vahvistavat tehokkaat, oikeasuhteiset ja varoittavat seuraamukset asetuksen rikkomiselle.

Kulttuuriesineiden laitton vienti alkuperämaastaan on ongelmallista. Se köyhdyttää esineen alkuperämaan kulttuuriperintöä, eikä kulttuuriesineiden todellista merkitystä voida helposti ymmärtää alkuperämaansa ulkopuolella. Lisäksi laitton kulttuuriesineiden maastavienti mahdollistaa osaltaan kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden rahoittamisen. Laittomaan kulttuuriesineiden kauppaan onkin kiinnitetty yhä enenevässä määrin huomiota yleismaailmallisesti. Myös Suomessa tulisi kiinnittää asiaan huomiota aikaisempaa enemmän, mihin tuontiasetus ja nyt käsitteillä oleva lakiesitys antaa mahdollisuuksia.

Toistaiseksi Suomessa on säännelty vain kulttuuriesineiden maastavientiä, ottamatta lukuun Syyriaa ja Irakia koskevia pakotesäännöksiä. Museoviraston käsitys on, että laittomasti alkuperämaastaan vietyjen esineiden osalta Suomi on pääasiassa kauttakulkumaa. Toisaalta Museovirasto on viime aikoina tehnyt havaintoja myös siitä, että taustaltaan epäilyttäviä kulttuuriesineitä on tuotu Suomeen vailla kauttakulkutarkoitusta. Tuontiasetuksen tarkoittama yleinen kieltö tuoda laittomasti alkuperämaastaan poistettuja kulttuuriesineitä mahdollistaa myös puuttumisen Suomeen tuotaviin esineisiin.

Tuontiasetus luo myös myöhemmin sovellettaviksi tulevat tuontilupamenettelyn ja tuojan vakuutusmenettelyn. Nämä myöhemmin ajankohtaistuvat menettelyt ja nyt käsittelyssä olevaan yleiseen tuontikieltoon liittyvä valvonta ovat uusia menettelyjä, jotka ovat omiaan lisäämään sekä tullin että kulttuuriviranomaisten työmäärää. Museoviraston käsitys on, että asetuksen uusiin menettelyihin liittyvistä tehtävistä tulee säätää erikseen, missä yhteydessä

olisi hyvä varautua huomioimaan valtion talousarviossa sekä tuontiasetuksen myöhemmin voimaan tuleviin menettelyihin että tuontikiellon valvontaan tarvittavat lisäresurssit.

Pääasiallisesti maahantuontiasetuksen laittomasti alkuperämaastaan vietyjen kulttuuriesineiden tullialueelle tuontiin liittyvät seuraamukset kuuluvat rikoslain 46 luvun 4 §:ssä tarkoitetun salakuljetusrikoksen tunnusmerkistön piiriin. Siltä osin, kun salakuljetuksen tunnusmerkistö ei maahantuontiasetuksen maahantuontikieltoa kata, lakiesityksessä on esitetty tällaisten tekemuotojen huomioimista tullilakiin otettavassa seuraamusmaksussa.

Museovirasto puoltaa lakiesityksen hyväksymistä esitetyssä muodossaan.

Lakimies

Juha Maaperä